

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 9 sierpnia 2010 roku

ZEW/500/36-1/2010/MP

Pan
Wojciech Rafał Wiewiórowski
Generalny Inspektor Ochrony
Danych Osobowych

Szanowny Panie Ministrze,

otrzymuję liczne sygnały od rodziców dzieci w wieku przedszkolnym w sprawie zasad rekrutacji do przedszkoli publicznych. W związku z problemem braku odpowiedniej ilości miejsc w przedszkolach, zwłaszcza dla dzieci w wieku 3-4 lata, gminy i dyrektorzy przedszkoli zmuszeni są do opracowania coraz to bardziej szczegółowych zasad naboru, a także metod weryfikowania oświadczeń rodziców, np. w kwestii ich zamieszkania czy zatrudnienia. Z napływających do mnie skarg wynika, iż niejednokrotnie kryteria i sposób, w jaki przeprowadzana jest rekrutacja, budzą wśród rodziców wiele kontrowersji.

W tym miejscu chciałbym zwrócić uwagę Pana Ministra na poniższy problem. W niektórych przedszkolach wprowadzono wymóg przedkładania przez rodziców dziecka, ubiegającego się o przyjęcie następujących dokumentów: aktualnego zaświadczenia ZUS RMUA obydwójga rodziców (na potwierdzenie faktu ich zatrudnienia) oraz rocznego rozliczenia podatkowego PIT (potwierdzającego miejsce zamieszkania i opłacania podatku dochodowego).

W związku powyższym, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2 oraz 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się z prośbą o wyjaśnienie, czy wprowadzenie na potrzeby rekrutacji dzieci do przedszkoli wymogu przedkładania przez rodziców ww. dokumentów (w celu weryfikacji ich oświadczeń) nie narusza przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Będę również wdzięczny za udzielenie odpowiedzi na następujące pytania: w jakim zakresie przetwarzanie danych w sytuacji naboru dzieci do przedszkola jest dopuszczalne; jakie działania powinni podjąć dyrektorzy przedszkoli, żądający takich danych, aby ich działania były legalne?

Wysze serce
Marek Michalak

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2010 r.

DOLiS-035-1969/10/34031

**Pan
Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka
Biuro Rzecznika Praw Dziecka
ul. Śniadeckich 10
00 – 656 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze

w nawiązaniu do pisma Pana Rzecznika z dnia 9 sierpnia 2010 r. (znak: ZEW/500/36-1/2010/MP), uprzejmie informuję, iż do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dociera wiele sygnałów kierowanymi przez rodziców uczestniczących w procesie rekrutacji ich dzieci do przedszkoli prowadzonych w gminach na terenie całego kraju, dotyczących rozszerzania przez rady gmin, prezydentów, burmistrzów i wójtów przy procesie rekrutacji do publicznych szkół, przedszkoli, zakresu pozyskiwanych danych osobowych rodziców (np. dane zawarte w kopii deklaracji podatkowej PIT, aktualnym zaświadczeniu ZUS RMUA, zaświadczenie o niepełnosprawności, orzeczenia sądowe), w sposób nie wynikający wprost z przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.

Takie rozszerzenie przez organy samorządu gminnego zakresu pozyskiwanych danych osobowych rodziców w procesie rekrutacji do publicznych szkół, przedszkoli pociąga za sobą niewątpliwie nadmierną ingerencję w prywatność rodziny dziecka; nakłada na rodziców obowiązek przekazania przedszkolom lub urzędnikom gminnym kopii dokumentów, które zawierają dane zbędne gminom w procesie rekrutacji. Niejednokrotnie rodzice obowiązani są do przekazywania kopii zaświadczeń zawierających dane medyczne dzieci i rodziców (dane o stanie zdrowia) oraz orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Nie

ma wątpliwości, że dane takie mają charakter danych wrażliwych w rozumieniu art. 27 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych - t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), podlegających szczególnemu reżimowi w zakresie zbierania, przetwarzania i zabezpieczania przed nieuprawnionym dostępem. We wszystkich wymienionych przypadkach postępowanie takie jako nie wynikające z przepisów o randze ustawy jest sprzeczne z obowiązującym prawem. Stosownie bowiem do 27 ust. 2 pkt 2 ustawy, przetwarzanie danych szczególnie chronionych, jest dopuszczalne, jeżeli, **przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony.** Zatem w sytuacji, gdy przedmiotem udostępnienia mają być dane osobowe wrażliwe musi istnieć wyraźny przepis ustawy o tym stanowiący, co więcej stwarzający pełne gwarancje ochrony tych danych.

Aktami prawnymi, które w pierwszym rzędzie należy brać pod uwagę są: ustawa o ochronie danych osobowych oraz ustawa o systemie oświaty. Regulacja zawarta w ww. przepisach nie może być rozszerzana poza ramy ustawowe w drodze uchwały rady gminy czy miasta, lub w drodze zarządzeń burmistrza (a i z takimi przypadkami mamy do czynienia).

Nie ma również wątpliwości, że źródłem powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego. Tym niemniej sama Konstytucja RP, przyjmując konstrukcję aktu prawa miejscowego, stanowi, że organy samorządu terytorialnego ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie. Konstytucja również stanowi, że szczególny rodzaj danych jakie stanowią dane osobowe może być regulowany jedynie w szczególnym rodzaju aktu powszechnie obowiązującego jakim jest ustawa Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż **na podstawie ustawy** do ujawniania informacji dotyczących jego osoby, a zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa również **ustawa**.

Ustawa o systemie oświaty w art. 22, upoważnia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia w drodze rozporządzenia warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół i przedszkoli. Takie rozwiązanie prawne rodzi zasadnicze wątpliwości konstytucyjne, jako że wydane na jej podstawie rozporządzenie określa nie tylko warunki i tryb tego działania, ale również statuuje kryteria ograniczające zasadę powszechnej dostępności do przedszkola publicznego, wynikającą z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty. Wedle przedmiotowego rozporządzenia do przedszkola i oddziału przedszkolnego

zorganizowanego w szkole podstawowej w pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci w wieku 6 lat odbywające roczne przygotowanie przedszkolne. W następnej kolejności przyjmowane są dzieci matek lub ojców samotnie je wychowujących, matek lub ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności bądź całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, na podstawie odrębnych przepisów, a także dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych.

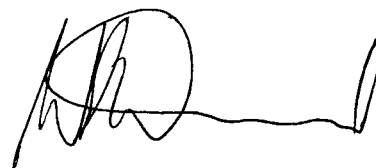
Jednakże ani przepisy rozporządzenia, ani ustawa nie zawierają, żadnych wskazań w jaki sposób należy potwierdzić spełnianie kryterium „samotnego wychowywania dziecka”, niepełnosprawności czy umieszczenia w rodzinach zastępczych. Gminy – próbując uzupełnić tą niewątpliwą lukę – zbierają i przetwarzają bez podstawy prawnej dane o stanie zdrowia oraz orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym, czy administracyjnym. Taką praktykę należy uznać za sprzeczną z prawem, nawet jeśli za podstawę uznaje się akt prawa miejscowego. Zezwolenia – choćby ewentualne – na zbieranie takich danych może zostać wydane tylko przez ustawodawcę w formie ustawy.

Można oczywiście zastanawiać się nad przesłanką pisemnej zgody osoby, której dane dotyczą, ale powstaje wówczas wątpliwość co do dobrowolności wyrażenia tej zgody i udostępnienia danych osobowych, tym bardziej, gdy od wyrażenia zgody zależy dalszy przebieg procesu rekrutacyjnego. Stosownie bowiem do art. 7 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych, decyzja w sprawie wyrażenia zgody powinna być zatem podjęta swobodnie i mieć charakter samodzielny. Zwrócić uwagę należy, iż klauzula zgody na przetwarzanie danych osobowych jest jak najbardziej dopuszczalna w przypadku przedsiębiorcy, który działając na rynku konkurencyjnym przedstawia klientowi ofertę, której częścią jest żądanie lub propozycja przekazania danych osobowych do przetwarzania w określonym przez przedsiębiorcę zakresie. Sytuacja taka nie ma jednakowoż miejsca w przypadku rekrutacji do przedszkoli publicznych. Po pierwsze prowadzenie usług związanych z opieką i wychowaniem przedszkolnym stanowi realizację przez gminę zadania publicznego, które nie podlega konkurencji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. Trudno bowiem uznać, by rodzice mieli możliwość swobodnego wyboru pomiędzy ofertami różnych gmin. Po drugie niezłożenie takiego oświadczenia powoduje wykluczenie z procedury rekrutacyjnej.

Ponadto należy zwrócić uwagę, iż każdy administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane (art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych). Biorąc pod uwagę zasadę adekwatności przetwarzania danych, jednostki samorządu terytorialnego przy rekrutacji do przedszkoli powinny pozyskiwać dane osobowe jedynie w zakresie niezbędnym do realizacji celu.

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż w związku z przedmiotową kwestią Generalny Inspektor podjął szereg działań, m.in. wystąpił do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o zmianę przepisów w kierunku precyzyjnego uregulowania sposobu pozyskiwania i zakresu danych osobowych przetwarzanych przy rekrutacji do publicznych szkół i przedszkoli, a także do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zwracając uwagę na konieczność zobowiązania wojewodów do monitorowania uchwał podejmowanych w gminach pod kątem ich zgodności z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych i ustawy o systemie oświaty.

Z poważaniem

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 18 lutego 2011 r.

DOLiS-035-1969/10 /7400/11

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32

00 - 450 Warszawa

Stanowiy Perie Ministrae

w nawiązaniu do dotychczasowej korespondencji (pismo z dnia 9 sierpnia 2010 r. znak: ZEW/500/36-12010/MP) w załączeniu przesyłam kopię odpowiedzi Ministra Edukacji Narodowej na moje wystąpienie w sprawie konieczności ustawowego uregulowania zasad przetwarzania danych osobowych przy rekrutacji dzieci do przedszkoli.

Stanowisko przedstawione przez Ministra Edukacji Narodowej budzi mój zdecydowany sprzeciw, jako że zupełnie pomija rzeczywiste źródła istniejącego problemu oraz argumenty natury prawnej, jakie przedstawiłem w swoim wystąpieniu, m.in. w odniesieniu do aktów prawa miejscowego oraz rangi aktów wykonawczych, jakimi są rozporządzenia. Mając na uwadze powyższe zwróciłem się do Prezesa Rady Ministrów z prośbą o docenienie wagi przedstawionego problemu i podjęcie działań zmierzających do zmiany istniejących przepisów. Wskazałem, że niniejsza sprawa jest przedmiotem szczególnego zainteresowania Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z poważaniem

Załącznik:

- kopia pisma Ministerstwa Edukacji Narodowej (kart 3)

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-3-ER-045-3/11

Warszawa, 2011-02- 04

**Pan
Wojciech Wiewiórowski
Generalny Inspektor
Ochrony Danych Osobowych**

Szanowny Panie Ministrze

w odpowiedzi na Pana wystąpienia (nr DOLiS-035-2099/10/34028 oraz DOLiS-035-2099/10/1697/11), dotyczące rozszerzania przez rady gmin, prezydentów, burmistrzów i wójtów przy procesie rekrutacji do publicznych szkół i przedszkoli, zakresu pozyskiwanych danych osobowych rodziców dzieci (np. dane zawarte w kopii deklaracji podatkowej PIT, aktualnym zaświadczeniu ZUS RMUA, zaświadczenie i niepełnosprawności, orzeczenia sądowe), w sposób niewynikający wprost z przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o *systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.), i w związku z powyższym, ewentualnego podjęcia w Ministerstwie Edukacji Narodowej działań w zakresie zmiany przepisów dotyczących rekrutacji dzieci do przedszkoli, uprzejmie informuję:

Przekazując gminom z dniem 1 stycznia 1992 r. zadanie zakładania i prowadzenia m.in. publicznych przedszkoli, ustawodawca określił jednocześnie, że jest to obowiązkowe zadanie własne gmin (art. 105 cyt. ustawy o *systemie oświaty*). Równocześnie, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb jej wspólnoty w zakresie edukacji publicznej, a taką potrzebą jest m.in. organizacja wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-6 lat tj. zakładanie, prowadzenie przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkole podstawowej oraz innych form wychowania przedszkolnego, które zapewnią miejsca edukacji przedszkolnej dla wszystkich dzieci zamieszkałych na jej terenie.

Należy podkreślić, że edukacja przedszkolna na terenie gminy nie jest nowym zadaniem, a polityka Rządu wyznacza szczególną rolę samorządom lokalnym, od których oczekuje się efektywnego organizowania i prowadzenia edukacji przedszkolnej oraz umiejętnego dostosowywania się do lokalnych możliwości i potrzeb.

Wobec powyższego, organy prowadzące publiczne przedszkola (w tym przypadku jednostki samorządu terytorialnego), przeprowadzając rekrutację, a jednocześnie

biorąc pełną odpowiedzialność za realizację zadań z zakresu edukacji przedszkolnej wobec lokalnej społeczności, której są reprezentantem, mogą ustalać mechanizmy kontrolne w zakresie przyjmowania dzieci do przedszkoli, w tym kontroli spełniania przedmiotowych kryteriów, jedynie zgodnie z istniejącym stanem prawnym.

Ministerstwo Edukacji Narodowej wyraża opinię, iż pozyskiwanie danych osobowych przez organy samorządu gminnego nie może wykraczać poza regulacje zawarte w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o *ochronie danych osobowych* (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.).

W ocenie resortu, czynności związane z rekrutacją dzieci do przedszkoli nie stanowią wystarczającego powodu do podjęcia prac legislacyjnych w zakresie ustanowienia przepisu szczególnego w ustawie o *systemie oświaty*, zezwalającego na przetwarzanie danych wrażliwych (w rozumieniu art. 27 cyt. ustawy o *ochronie danych osobowych*) bez zgody osoby, której dane dotyczą i oraz stworzenie pełnej gwarancji ich ochrony.

Równocześnie wyjaśniam, że jednostka samorządu terytorialnego zakładając przedszkole, podpisuje akt założycielski oraz nadaje pierwszy statut (art. 58 ust. 6 ustawy o *systemie oświaty*). Statut przedszkola musi określać szczegółowe zasady rekrutacji dzieci do przedszkola oraz ich prawa i obowiązki, zgodnie z § 16. ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w *sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół* (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.). Kryteria wskazujące, które dzieci mają pierwszeństwo w przyjęciu m.in. do przedszkola zostały określone w § 2. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w *sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych* (Dz. U. nr 26, poz. 232 z późn. zm.) i są one kryteriami nadrzędnymi. Dodatkowe kryteria może ustalić organ prowadzący daną placówkę, w tym wypadku gmina. Oznacza to pewną zamierzoną dowolność w ustalaniu zasad rekrutacji do przedszkoli na terenie kraju w zależności od warunków i potrzeb lokalnej społeczności.

Uprzejmie informuję, że Minister Edukacji Narodowej nie posiada narzędzi do sprawowania kontroli nad sposobem sprawowania władzy przez podmioty samorządowe, ale również nie może odpowiadać za nadużycia, w tym także za nadużycia popełniane ze strony rodziców, wykorzystujących okazje do osiągnięcia nieuprawnionych korzyści. Takim nadużyciem jest też niestety, składanie nieprawdziwych oświadczeń w których informują, że są np. osobami samotnie wychowującymi dzieci, mimo iż tak nie jest. Należy wówczas mieć na uwadze fakt ponoszenia odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Tymczasem, co należy podkreślić, intencją prawodawcy była ochrona osób znajdujących się w trudnych warunkach życiowych.

Dodatkowo wyjaśniam, że Ministerstwo Edukacji Narodowej nie sprawuje nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego prowadzących szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe. Zgodnie z Konstytucją RP oraz przepisami ustaw samorządowych, jednostki samorządu terytorialnego działają samodzielnie i na podstawie własnego budżetu.

Z ramienia państwa kontrolę nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego z punktu widzenia legalności sprawują Prezes Rady Ministrów oraz właściwy wojewoda.

Reasumując, równocześnie informuję, iż w Ministerstwie Edukacji Narodowej prowadzone są obecnie zaawansowane prace dotyczące zmiany rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej *w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych.*

Z poważaniem

w/z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU

Zbigniew Włodkowski

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2011 r.

DOLiS-035-1969/10/49825 /M

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00 - 450 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze:

w nawiązaniu do dotychczasowej korespondencji (pismo z dnia 9 sierpnia 2010 r. znak: ZEW/500/36-12010/MP oraz pismo GIODO z dnia 18 lutego 2011 r. – DOLiS-035-1969/10/7400/11) w załączeniu przesyłam kopię skierowanej do mnie odpowiedzi Pana Tomasza Arabskiego Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wraz z notatką Rządowego Centrum Legislacji, w którym podzielono reprezentowane przeze mnie stanowisko co do konieczności wprowadzenia odpowiednich rozwiązań legislacyjnych w sprawie uregulowania zasad przetwarzania danych osobowych przy rekrutacji dzieci do przedszkoli.

z poleceniem

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
z up. Z - ca Generalnego Inspektora

Andrzej Lewiński

Załącznik:

- kopia pisma Pana Tomasza Arabskiego Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wraz z notatką Rządowego Centrum Legislacji (kart 3)

Tomasz Arabski

Warszawa, 12 kwietnia 2011 r.

SDT-220-25(2)/11

Pan
Dr Wojciech R. Wiewiórowski
Generalny Inspektor
Ochrony Danych Osobowych

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z Pana wystąpieniem w sprawie podjęcia prac legislacyjnych mających na celu określenie jednolitej dla wszystkich gmin zasady pozyskiwania danych osobowych przez przedszkola i szkoły w procesie rekrutacji dzieci oraz eliminacji nadmiernej i zbędnej ingerencji w prywatność osób biorących udział w tym procesie uprzejmie informuję, że Prezes Rady Ministrów podziela Pana stanowisko przedstawione w tej sprawie.

Jeżeli rekrutacja dzieci do przedszkoli publicznych wymaga wprowadzenia preferencji dla niektórych grup dzieci i udowodnienia spełniania określonych wymogów przez dzieci lub ich rodziny, to przepisy zawierające wymogi zaliczania do grup przyjmowanych w pierwszej kolejności oraz zakres danych, które mogą być zbierane w celu potwierdzenia spełnienia tych wymogów powinny zostać zamieszczone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

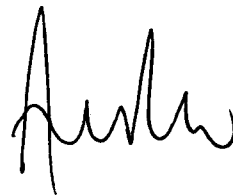
Obecnie trwają prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przy których powyższe problemy mogą zostać rozwiązane.

Z poważaniem

Zał. Notatka RCL

Do wiadomości:

Pan Zbigniew Włodkowski
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej

RCL. DPS. 5607-1/11

Notatka

w sprawie wystąpienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dotyczącego zasad pozyskiwania w gminach danych osobowych w procesie rekrutacji dzieci i młodzieży do szkół i przedszkoli

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwrócił się do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o podjęcie prac legislacyjnych mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości i nadużyć w zakresie ingerowania w prywatność osób ubiegających się o przyjęcie ich dzieci do przedszkoli. Zdaniem GODO w procesie rekrutacji gminy prowadzące przedszkola żądają od rodziców danych mających charakter danych wrażliwych, ingerując nadmiernie w prywatność rodziny dziecka. GODO zauważa przy tym, że zakres danych jest różny w poszczególnych gminach. Zapobiec tej sytuacji może jedynie stworzenie właściwych przepisów, które w sposób jednolity dla wszystkich gmin ustalą zasady rekrutacji. Minister Edukacji Narodowej stwierdził jednak, że zakładanie i prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym gmin, które w związku z tym samodzielnie mogą ustalać mechanizmy rekrutacji dzieci (przy czym pozyskiwanie danych osobowych nie może wykraczać poza przepisy zawarte w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych), a Minister Edukacji Narodowej nie sprawuje nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego prowadzących szkoły i przedszkola. W konkluzji stwierdzono, że nie ma powodu do wszczęcia postępowania legislacyjnego, zmierzającego do zamieszczenia przepisów w tym zakresie w ustawie o systemie oświaty.

Zgodnie z upoważnieniem zamieszczonym w art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa warunki i tryb przyjmowania uczniów m.in. do publicznych przedszkoli, uwzględniając w szczególności zasadę powszechnej dostępności do tych przedszkoli. Zasada powszechnego dostępu do przedszkola publicznego wynika także z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy. Rozporządzenie Ministra Edukacji

Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 20, poz. 232 oraz z 2009 r. Nr 31, poz. 208), wydane na podstawie tego upoważnienia, zamieszcza jednak w § 2 przepisy określające kolejność przyjmowania dzieci do przedszkola i oddziału przedszkolnego. Pierwszeństwo w przyjęciach przysługuje dzieciom w wieku 6 lat odbywającym roczne przygotowanie przedszkolne, następnie przyjmowane są dzieci samotnych matek lub ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności lub całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, a także dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych. Należy zgodzić się z GIODO, że przepis ten istotnie narusza ustawową zasadę powszechnej dostępności do przedszkoli. Przepisy ustawy nie zawierają upoważnienia do różnicowania statusu dzieci przyjmowanych do przedszkoli oraz ich rodzin, nie zawierają więc także wskazówek jakie dane mają ten status potwierdzać. Przepisów w tym zakresie nie zamieszczono również w rozporządzeniu. Gminy, jak wynika z wystąpienia GIODO, samodzielnie i w sposób niejednolity, ustalają więc zakres danych, które ich zdaniem uzasadniają preferencje w rekrutacji do przedszkoli, a także dokumentów, które je potwierdzają. Dokumenty, o których mowa w wystąpieniu GIODO, np. orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym, czy dane o stanie zdrowia rodziny i dziecka, zawierają dane zbędne w procesie rekrutacji do przedszkola, a mające charakter danych wrażliwych, w rozumieniu przepisów art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.). Zbieranie i przetwarzanie takich danych jest dopuszczalne wyłącznie wówczas, gdy zezwała na to przepis ustawy.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że stanowisko przedstawione przez GIODO jest zasadne. Jeżeli rekrutacja dzieci do przedszkoli wymaga wprowadzenia preferencji dla niektórych grup i udowodnienia spełnienia określonych wymogów przez dzieci lub ich rodziny, to przepisy zawierające wymogi zaliczenia do grup przyjmowanych w pierwszej kolejności oraz zakres danych, które mogą być zbierane w celu potwierdzenia spełnienia powyższych wymogów, powinny zostać zamieszczone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Wydaje się, że powyższe problemy mogłyby zostać rozwiązane przy okazji trwających obecnie prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Sprawę prowadzi: Martyna Jońska
Tel. 694-69-68

D Y R E K T O R
Departamentu Prawa Społecznego

Włodzisław Zajac